

Přestat být lidmi

„Pak nás odvezli do Osvětimi, a samozřejmě, že to bylo horší než v Lodži. Ale pro mě byl život nejhorší v Lodži. V Osvětimi to už nebyl život, tam už jsme nebyli lidmi.“

Věra Šlesingerová, vzpomínky pamětníků¹

KLÍČOVÉ OTÁZKY

- » Co je potřeba k tomu, aby se člověk mohl cítit důstojně?
- » Proč pokládáme lidskou důstojnost za hodnou ochrany?
- » Za jakých okolností lidé o důstojnost přicházejí?
- » Jakými způsoby byla důstojnost odpírána Židům deportovaným z Protektorátu Čechy a Morava?

ÚVODNÍ TEXT

V říjnu a listopadu 1941 bylo pět tisíc Židů deportováno z Prahy do ghetta v Lodži. Tam se setkali s šokujícími podmínkami a kulturně odlišným prostředím, jemuž se jen postupně přizpůsobovali. Tato metodika si na příkladu lodžského ghetta všímá problematiky odnímání či porušování lidské důstojnosti v době holocaustu.

Pro úvod do tématu použijte text:

➔ **Velké a malé dějiny > Holocaust a lidské chování > Čeští Židé v ghettu v Lodži, s. 365**

PRACOVNÍ MATERIÁLY

Ghetto Lodž, vzpomínky pamětníků

Video naleznete na internetové stránce www.nasinebocizi.cz v sekci Dokumenty.

1 Video *Ghetto Lodž, vzpomínky pamětníků*, <http://www.nasinebocizi.cz/?p=593> [cit. 1. 8. 2012].

METODICKÁ ČÁST

- » Časová dotace: 90 minut, doporučujeme vyučujícím upravit citlivě délku pracovních textů podle schopností jejich žáků, stejně tak volit a měnit učební strategie a metody podle svých pedagogických zkušeností
 - » Způsob práce: video, skupinová práce, vytváření schémat
 - » Klíčová slova: holocaust, deportace, ghetto, Lodž, lidská důstojnost
1. Vyzvěte žáky, aby si zvolili jednu z prvních tří klíčových otázek a pokusili se na ní odpovědět krátkým písemným zamyšlením do deníku.
 2. Rozdělte žáky do pracovních skupin a umožněte jim, aby si vzájemně sdělili, o čem psali, nad čím přemýšleli. Dále ať vytvoří myšlenkovou mapu pojmu lidská důstojnost – tedy popsat co největší množství aspektů, které tvoří nebo ovlivňují lidskou důstojnost.
 3. Představte stručně kontext, ve kterém se odehrává video, s nímž budete pracovat – můžete využít podkapitulu *Čeští Židé v ghettu v Lodži ve Velkých a malých dějinách*.
 4. Vyzvěte žáky, aby sledovali video (viz pracovní materiál) a všímali si, ve kterých chvílích a případech pamětníci hovoří o tom, jak konkrétně byla porušována/odnímana jejich lidská důstojnost (byť samotný tento pojem doslovně nezazní).
Po sledování videa vyzvěte žáky ve skupinách, aby to, co se dozvěděli ze vzpomínek pamětníků, zanesli do svých myšlenkových map. Ať doplní, pokud získali nové vhledy, a také ať k obecným poznámkám připojí konkrétní příklady ze vzpomínek pamětníků.
 5. Nechte jednotlivé skupiny vybrat tři nejsilnější místa ze sledovaného videa a propojit je s konkrétními aspekty lidské důstojnosti, jejichž porušení podle nich nejvíce ovlivnilo životy pamětníků. Tyto výběry s komentářem navzájem prezentujte.
 6. V závěrečné reflexi nechte žáky vyslovit nebo do deníku zapsat závěrečné komentáře. Nabízí se způsob dokončování vět: „Myslím, že...“. „Zapůsobilo na mě...“. „Zajímalo by mě...“.